

СОЦІОЛОГІЯ СПОРТУ

УДК 316.334:796

Ю.В. МОСАЄВ

СОЦІАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ФУТБОЛЬНИХ ДЕРБІ АРГЕНТИНИ

Статтю присвячено аналізу соціальних особливостей футбольних дербі Аргентини. З'ясовано соціальні передумови та закономірності футбольних дербі Аргентини. Проаналізовано особливості футбольних дербі в різних частинах Аргентини залежно від соціальних та демографічних особливостей регіонів.

Ключові слова: футбольне дербі, Аргентина, регіональні дербі, паралельні футбольні дербі.

Футбольні дербі є одним з головних соціальних індикаторів розвитку футболу та однією з його характеристик як соціального явища. Аргентина – одна з провідних країн у футбольному світі. Саме тому вона й виступає в межах нашого дослідження своєрідним полем, де, на нашу думку, найбільш яскраво виявляються основні тенденції сучасного дербійного руху в світі.

Соціальні особливості футбольних дербі в Аргентині не досліджували представники суспільних наук, здебільшого цією проблемою переймаються спортивні журналісти та спеціалісти з футбольної аналітики й інформації. Водночас цей аспект соціальної реальності у вітчизняній соціологічній думці не є вивченим. До того ж проблематика футбольних дербі взагалі не розглядається в українській соціологічній думці.

Мета статті – проаналізувати соціальні особливості футбольних дербі Аргентини.

Збірна Аргентина з футболу двічі виграла світовий мундіаль з футболу, олімпійська збірна з футболу цієї країни двічі виграла золоті Олімпійські нагороди з футболу, аргентинські футбольні клуби 23 рази вигрвали кубок Лібертадорес (південно-американський аналог Ліги європейських чемпіонів з футболу), 10 разів аргентинські клуби ставали кращими футбольними клубами світу через виграш Міжконтинентального кубку та Світової першості з футболу серед клубів. Аргентинський футбол виховав двох з трьох найвідоміших футболістів сучасності – це Д. Марадона та Л. Месі. Саме ці факти свідчать про надзвичайно високий рівень розвитку аргентинської футбольної інфраструктури. Цей факт є одним з головних факторів розвитку футбольної індустрії, що автоматично свідчить про наявність в аргентинському футболі значного сектору футбольних дербі.

Аргентинська футбольна першість є традиційною для футболу Південної Америки і є екзотичною для Європи. Ця специфіка полягає в тому, що

першість розігрується в два кола, але підсумки проводяться через порівняння результатів у межах обох кіл. Водночас не можна не відзначити роль чемпіонатів штатів, тобто регіонального рівня турнірів, що регулярно розігруються за участю найсильніших футбольних клубів свого регіону. Цей досвід вже є давно забутим на регіональному рівні Європи та інших континентів.

Аргентина є країною мономіського типу, де більшість соціальних практик відбувається в столичному мегаполісі. Таким в Аргентині є Буенос-Айрес. І в цьому місті відбувається найвагоміше дербі всієї країни – “суперкласико”.

Суперкласико (ісп. Superclasico) – назва протистояння двох найпопулярніших і найтитолованіших футбольних клубів Аргентини: “Боки Хуніорс” і “Ривер Плейта”. Слово походить від традиційного іспанського “класико”, яким позначають дербі спортивних команд, з додаванням префікса супер-, щоб підкреслити роль клубів у футболі країни. Згідно з даними різних видань, понад 70% населення Аргентини підтримує ту або іншу команду в цьому протистоянні (“Боки Хуніорс” – 40% уболівальників, а “Ривер Плейта” – 32%) [1]. Основна причина цього протистояння – це боротьба між непримиримими за статками районами Буйнос-Айреса. Прихильники “Ривер Плейта” – це здебільшого заможні аргентинці, а “Боки Хуніорс” – бідні. Це дербі легко можна пояснити в межах класової боротьби, започаткованої в марксизмі. І до сьогодні більшість футболістів та вболівальників клубу “Боки Хуніорс” асоціюється є носіями лівацького руху не тільки Аргентини, а й усієї Південної Америки. Одним з таких символів є постать Д. Марадони, яка за популярністю на континенті завжди конкурувала з постатями Ф. Кастро, Е. Че Гевари, У. Чавеса та інших.

Розвиток футбольних клубів “Велес Сарсфілд” та “Естудіантес” сприяв появі так званого паралельного футбольного дербі Буенос-Айреса. Це зумовило розвиток промисловості та освіти як в Аргентині, так і в зазначеному столичному мегаполісі.

Промисловість уособлює команда, що сформувалася на базі транспортної сфери. Клуб був заснований у 1910 р. у Флоресте (район Буенос-Айреса), і розташовувався поруч із залізничною станцією. Станція названа на честь розробника Цивільного кодексу Аргентини 1869 р., юриста й письменника Дальмасіо Велес Сарсфілда [3]. На сьогодні цей клуб входить до четвірки найпопулярніших футбольних клубів Аргентини. А в 90-х рр. ХХ ст. він навіть досягав найкращих результатів у країні, й аргентинське суперкласико зробило нахил у бік протистояння “Ривер Плейта” та “Велес Сарсфілда”, оскільки “Боки Хуніорс” спричинили відплив футбольних вболівальників до іншого клубу, що уособлює життя простого люду столиці аргентинської столиці.

Інший клуб Буенос-Айреса, який створює конкуренцію грандам, – “Естудіантес”. Його створили студенти. Водночас цей клуб хоч і додав соціального різноманіття системі столичних дербі Аргентини, але не став її

суттєвою частиною, тому що для більшості вболівальників їх соціальний статус впливає на настрої.

Упродовж столітньої історії аргентинського футболу в столиці з'являлися футбольні клуби, деякі з них (“Чакарита Хуніорс”, “Банфілд”, “Уракан”, “Феррокарриль Оесте”, “Сан-Лоренсо де Альмагро”) мали успіхи на всеаргентинському рівні, але всі ці клуби представляли інтереси вболівальників відокремлених локальних районів столиці.

Головне провінційне дербі Аргентини розігрують такі клуби, як “Індеп'єндьєнте” (Авельянеда) та “Ньюелс Олд Бойз” (Росаріо). Перший із зазначених клубів представляє більшу частину приміських містечок столиці. Вони представляють частину столичного регіону, але не відчують себе учасниками аргентинської столиці [4]. Основний соціальний підхід у межах цього футбольного дербі полягає в протистоянні аргентинських регіонів, що географічно та економічно тяжіють до столиці або знаходяться в позастоличному регіоні, який вважають в Аргентині економічно неблагополучним і називають Новою Аргентиною [2]. Протистояння футбольних клубів можна назвати новим аргентинським класико, а дербі між “Ньюелс Олд Бойз” та провідними клубами столиці – боєм між столицею та провінцією, що майже не сприймається вболівальниками столичного регіону, але дуже багато важить саме для жителів Росаріо та всієї Південної Аргентини. У ньому виявляється традиційна форма відносин між провінційними та столичними регіонами, яка полягає в надмірній зацікавленості в ньому представників провінції, на відміну від представників столичного регіону. Але пасивність вболівальників столичного регіону здебільшого існує до того часу, поки один з футбольних клубів провінції не стає на певному часово-просторовому проміжку більш успішним, і тоді принциповість подібних дербі різко зростає, про що свідчить система футбольних дербі Угорщини, Чехії, Румунії та інших країн Східної та Північної Європи.

Водночас між представниками міста Росаріо розігрується не менш важливе регіональне дербі. Його розіграє разом з “Ньюелс Олд Бойз” та “Росаріо Сентраль” футбольний клуб, що представляє заможну частину міста. Це дербі також має ознаки класовості. Інші футбольні дербі Аргентини групуються здебільшого навколо другого за значенням міста Аргентини – Кордобі, де була спроба створити футбольні клуби, що могли б конкурувати зі столичними та росарійськими. Тому ця ідея після втілення в життя підвищила рівень футбольної майстерності футбольних клубів з Кордобі, але водночас жоден з них не став лідером аргентинського футболу. І саме тому в цьому місті на сьогодні здебільшого розвивається регбі, яке за останнє десятиліття в цьому місті та Аргентині в цілому стало більш популярним, ніж звичайний сокер.

Висновки. Аргентина – країна з однією з найрозвиненіших систем футбольних дербі в світі. Цей факт продукує розвиток як футбольної індустрії в країні, так і системи футбольних дербі.

Аргентинська система футбольних дербі є своєрідною для Європи, але водночас вона є класичною для системи футбольних дербі країн Південної Америки. В основі цієї системи двоколова система першостей та розіграші чемпіонатів штатів за участю провідних аргентинських футбольних клубів. Тому система дербі втрачає часово-просторовий компонент, тобто принципові матчі дербійного змісту відбуваються занадто часто. І тому втрачається певна принциповість власне самого процесу.

Основними компонентами цієї системи є столичне паралельне дербі та столичне “суперкласико”. До структури футбольних дербі Аргентини також належить провінційне дербі, дербі міста Росаріо. Інші футбольні дербі Аргентини не мають значного впливу в межах національного стану справ у системі футбольних дербі.

Список використаної літератури

1. Boca Juniors – River Plate [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.footballderbies.com/fans/index.php?id=34>.
2. Fabbri A. Capital Intelectual. ed. El nacimiento de una pasión / A. Fabbri. – Buenos Aires, 2009. – 380 s.
3. VÉLEZ 100 AÑOS. Clarín Deportivo: Libros de Colección, Editorial Argentino. – Buenos Aires, 2010. – 500 s.
4. ROSARIO: Un Puerto con Ventajas [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.rosario.com.ar/puertoros.htm>.

Стаття надійшла до редакції 15.08.2013.

Мосаев Ю.В. Социальные особенности футбольных дерби Аргентины

Стаття посвящена анализу социальных особенностей футбольных дерби Аргентины. Выясняются социальные предпосылки и закономерности футбольных дерби Аргентины. Анализируются особенности футбольных дерби в разных частях Аргентины в зависимости от социальных и демографических особенностей регионов.

Ключевые слова: *футбольное дерби, Аргентина, региональные дерби, параллельные футбольные дерби.*

Mosaev Y. Social features football derby Argentina

Analysing social features football derby Argentina. Formulation of the problem in general. Football Derby is one of the main social indicators of football and is one of its characteristics as a social phenomenon. Argentina is a country that can itself be considered one of the top in the football world. That is why it appears in our study a kind of field in which we consider the most apparent main trends of modern derbiynoho movement in the world.

Key words: *football derby, argentina, regional derby, parallel football derby.*